

AKUPUNKTURENS HISTORIA I SVERIGE

Kort historik

av Jan Lindborg

Jag vill i följande artikel försöka skriva om hur akupunkturen kom till Sverige och hur den har utvecklats under dessa år. Om vi bortser från de tillfälliga historiska försök som gjordes och som inte blev bestående kan vi konstatera att det är på 60-talet som akupunkturen etableras i Sverige och blir en etablerad behandlingsmetod.

Jag har valt att dela in den i historiska beskrivningen i årtionden eftersom varje årtionde tycks innebära en ny utvecklingsfas. Beskrivningen kommer att koncentrera sig på utbildning och förbundsaktivitet eftersom dessa skeenden finns dokumenterade. Betydelsen av vad enskilda individer gjort utanför dessa sammanhang är inte mindre betydelsefull men lämnar inga officiella spår. Att akupunkturen har vuxit till den storlek vi ser idag är en kollektiv företeelse och i den processen har vissa individer varit mer aktiva på ett synligt sätt genom att starta skolor, varit aktiva inom olika förbund, hållit föreläsningar eller skrivit böcker och därför kommer deras namn också bli synliga i denna artikel.

Jag har också ambitionen att försöka spåra vilken typ av akupunktur som förts in i Sverige dvs. vilka influenser vi har haft. Som alla vet är kinesisk medicin ett brokigt täcke och den tidiga utvecklingen av akupunktur i Europa som tog fart på 50-talet hade framför allt influenser från Japan, Hongkong, Taiwan, Korea och Vietnam eftersom Kina var stängt för utlänningar fram till 70-talet vilket betyder att den nu helt dominerande TCM (Traditional Chinese Medicine) modellen först började få inflytande på 80-talet i Europa. Om denna historia samt den kinesiska medicinens historia kan du läsa i en fantastisk bok av Peter Eckman som heter "In the footsteps of the yellow emperor". Den boken inspirerade mig till att skriva denna artikel innan pionjärerna har vandrat vidare, kanske i den gula kejsarens fotspår.

Historisk fas

År 1787 disputerar Johan Gustav Hallman under ledning av professor Carl Petter Thunberg i ämnet "Om användning av moxa i traditionell medicin" I avhandlingen som var skriven på latin beskrivs i ett kapitel moxatekniker som kineser och japaner utför. Han försöker också förklara värmens verkningsmekanismer. Det finns också flera fallbeskrivningar. 1829 presenterar Gustav Landgren en avhandling i akupunktur vid medicinska fakulteten i Uppsala. Här beskrivs bl.a. om akupunktur i andra Europeiska länder och om andra läkare i Sverige som utövar akupunktur. I avhandlingen beskrivs flera behandlingar som är gjorda med akupunktur.

1960-talet - Inledningsfasen

Den första akupunktören under denna tid tycks vara Stephan Kasic (numera Tomac), född och uppvuxen i forna Jugoslavien. Han kom till Sverige 1964 från Paris där han i början på 60-talet studerade medicin, men ändrade inriktning när han blev introducerad i akupunktur. I Frankrike gick han en utbildning som anordnades av "L' association scientifique des medicin acupuncteur de

France (ASMAF)". Föreningens undervisning var influerad av Roger de la Fuye (d. 1961), en fransk läkare som lärde känna Soulie de Morant 1933 och som kom att föra hans undervisning vidare. Roger de la Fuye grundade 1945 franska akupunkturförbundet (SFA) och "Societe Internationale d' Acupuncture (SIA)" 1946 och hade ett stort inflytande på Johannes Bischko i Österrike och genom honom Felix Mann i England.

Soulie de Morant (1878-1955) hade ett mycket stort inflytande på den tidiga akupunktorens utveckling i Europa och också här i Sverige genom Stefan Tomacs undervisning. Morant var bosatt i Kina under många år och studerade under många mästare och 1908 hade han blivit så duktig att han blev officiellt utnämnd till akupunkturläkare i Yunnan i södra Kina. Yunnan gränsar till Vietnam och 1906 besökte också Morant Japan och man kan tänka sig att han hade influenser från både kinesisk, vietnamesisk och japansk akupunktur. Han citerar både japanska och koreanska källor i sina texter förutom de kinesiska. Han återvände till Frankrike 1918 men det var först 1927 som han började verka som akupunktör och översättare av texter. Han skrev över 20 böcker. Eftersom han var först kom han också att bestämma terminologin såsom meridian, tonisera, dispergera osv.

Stefan Tomac började behandla patienter 1965. Folk var ofta misstänksamma och förstod inte vad han höll på med.

I slutet av 60-talet kom Yeung Lai Yin hit till Sverige. Hon hade studerat akupunktur i Peking och Hongkong i början av 60-talet. Hon började behandla patienter 1969 i Stockholm. Yeung höll föredrag för sjukvårdspersonal om akupunktur på 70-talet och hon skrev den första akupunkturboken i Sverige: Akupunktur (1973).

1970-talet - Pionjärfasen

Stephan Tomac startar den första utbildningen i Sverige 1972. Stephans akupunkturutbildning pågick under fem år i Stockholm. Tre års grundutbildning och därefter ytterligare två år för de som var intresserade. Grundutbildningen ägde rum två kvällar i veckan. I grundkursen fanns det ca 20 elever. Några av dessa elever blev senare kända på olika sätt t.ex. Lars-Olov Berglöv, Ingvar Mellqvist och Wilhelm Jülke. Stephan utvecklade senare olika mät- och behandlingsinstrument för akupunktur.

1973 -75 fanns det en akupunkturutbildning i Halmstad som startade på initiativ av Henry Seiden som var Kiropraktor. Han hade varit i Hongkong på "Chinese Acupuncture School of Hongkong" där Herbert Ming Liao var lärare. Henry tog med honom till Sverige och Herbert blev huvudlärare för ett 15-tal elever. Utbildningen bedrevs 4 kvällar per vecka varav en kväll var basmedicin med en läkare. På dagarna kunde man praktisera på Seidens mottagning. Kurslitteraturen bestod av Felix Manns böcker och Herbert Ming Liao anpassade undervisningen till kurslitteraturen. Precis som Stephan Tomacs utbildning blev det en gedigen grundkurs med elever som Carl-Erik Lönnblom, Mats Fredland och Örjan Öhrn.

1973 startar ICN skolan grundad 1972 av Gunnar Ahlberg (1924-1990) en akupunkturutbildning som bestod av 10 helgers undervisning under ett år. Kravet för att gå kursen var att man hade läst en ettårig kurs i basmedicin och massage. Gunnar hade varit i England där han lärt sig akupunktur grundad på Felix Manns undervisning. Skolan hade också kurser i basmedicin, massage, zonterapi, manipulation etc. En av skolans elever Juan Manzanares undervisade akupunkturkursen 1981-83. Utbildning pågick fram till Gunnars död 1990. Några elever i slutet av 70-talet och början av 80-talet var Reijo Pöyhönen, Per Tollefeldt, Margareta Andér och Jan Lindborg.

Felix Mann brittisk läkare började skriva akupunkturböcker 1962 och de var rotade i Soulie de Morant, De la Fuye och Bischko traditionen men också med influenser från den vietnamiska läkaren Van Nha som han studerade hos (1958) och hans egna försök att läsa de klassiska texterna.

Det som kanske framför allt sipprade genom från Mann till dem som gick på ICN skolan var bl.a. användningen av pulsen som det viktigaste i diagnosen och behandling utifrån moder och son punkter och de fem elementen. Hans tidiga böcker innehåller dock mycket mer än så. På åttiotalet tog han avstånd från traditionell kinesisk akupunktur.

En man vid namn Erik Bergström (eventuellt utbildad av kineser) lär ha bedrivit undervisning i Göteborg på 70-talet. Han startade också ett förbund för sina elever. (Har ej kunnat ta fram några uppgifter om honom eller hans kurser. Om du vet något kontakta mig).

Naturmedicinska Fackskolan (1975) grundad av Kjell Söderlund hade som en helgkurs akupunktur med Sven Nordin 1977-78. Senare lärde Kjell, på en av sina många resor till Tyskland, lära känna Hans Giesen som var en välutbildad akupunktör. Han undervisade en 120 timmars kurs på skolan mellan åren 1982-97. Två elever som gick på skolan i slutet av sjuttioalet var Martin Måsviken och Miguel Rodriguez.

1980-talet - Konsolideringsfasen

Lars-Olof Berglöv startar hösten 1981 Alternativmedicinska Institutet och "Traditional Chinese Acupuncture College". Där bedrevs undervisning i akupunktur men också i en del andra tekniker som kinesologi. Utbildningen var uppbyggd i steg. Första året läste man fem element och meridianer. Andra året byggde man på med differentiering osv. Berglövs bakgrund var Stephan Tomics utbildning, men han hade också varit på Sri Lanka (1980) och Kina (1981). 1978 påbörjade Lars-Olov en utbildning vid British College of Acupuncture. Han var klar med grundkursen 1980 och 1984 tog han sin examen. Han tog lärare härifrån till sin skola bl.a. Royston Low och Jeremy Ross.

"British College of Acupuncture" grundades 1964 och var den första akupunkturskolan i England. Den skapades utifrån de frön som såddes 1962 när det första akupunkturseminariet ägde rum i England och då "British Acupuncture Association" grundades. Lärarna var antingen utbildade i Tyskland eller Frankrike vid detta tillfälle och hade en bakgrund av Soulie de Morant eller japansk akupunktur som hade introducerats i Tyskland av Herbert Schmidt som först hade lärt sig av Roger de la Fuye, men som på 50-talet åkte till Japan och studerade för alla stora mästare och tog flera av dem till Europa.

Några av de senare berömda elever som var med på det första seminariet i England var Jack Worsley, Dick van Buren, Malcolm Stemp och Mary Austin. Skolan fick tidigt via Frankrike och bl.a. Van Nghi ett mer TCM inflytande till skillnad från Worsley som startade "College of Chinese Acupuncture" 1966 (fem element) och Van Buren som startade "International College of Oriental Medicine (ICOM)" 1972 (biorytmisk akupunktur)

Jeremy Ross som Lars-Olov lärde känna i England hade varit elev på ICOM, men åkte till Nanjing i slutet av 70-talet där han gick den internationella kursen i två steg om vardera tre månader. Ross undervisning var TCM baserad och han blev den första läraren att introducera detta i Sverige. Han skrev också en bok med namnet Zang Fu. I grunden var han biolog och universitetslärare. Han bidrog också starkt med mytbildningen av att han var den enda läraren i Sverige som undervisade den "rätta" akupunkturen, dvs. TCM-modellen, vilket blev en bidragande orsak till motsättningar mellan olika förbund där många av Jeremys elever vägrade att samarbeta med andra förbund.

Vad är nu TCM?

Definitionen av TCM i Europa har varit den undervisningsform av akupunktur som uppstod i Kina på 50-talet när man var tvungen att utveckla en undervisningsmodell anpassad till universiteten. Det var framför allt ett arbete som utfördes av Dr Cheng som skapade den första moderna akupunkturskolan i Chengdu 1956. Målet var att förena kinesisk och västerländsk medicin i enlighet med den materialistiska marxismens grundprinciper vilket bl.a. innebar en utrensning av "borgerliga och metafysiska värderingar". De som skulle leda arbetet var utbildade i västerländsk medicin och med kunskaper i kinesisk medicin. Meridianer blev nervbanor, punkter blev en fråga om anatomiskt läge och qi känslan (deqi) som patienten skulle uppleva blev tecken på nervstimulering dvs. strålning, domning och tyngdkänsla. I klassiska texter finns det inte ett ord om detta utan där pratar man endast om att det är läkaren som upplever när qi kommer. Man utvecklade djupa sticktekniker vars främsta syfte var att stimulera nerver och få den s.k. deqi känslan. Man skalade också bort den spirituella dimensionen av kinesisk medicin till förmån för ett mer västerländskt vetenskapligt tänkande. Under kulturrevolutionen gick det så långt att alla gamla teorier blev bannlysta till förmån för västerländska modeller. Personer som hävdade att de höll på med qi blev avskedade och ibland fängslade. Privatkliniker var helt förbjudna och man fick endast lära sig yrket på universiteten. Akupunktoren utvecklades mer och mer mot att bli recept dvs. färdiga punktkombinationer för givna symtom. Däremot har man i större utsträckning behållit ett traditionellt sätt att diagnosticera och behandla inom örtmedicinen speciellt hos de läkare som studerar de klassiska texterna. Man träffar fortfarande på äldre läkare som är mycket upprörda över att eleverna knappt studerar de klassiska texterna och över alla felaktigheter i moderna läroböcker. Fördelarna med det nya systemet är att man kan utbilda många läkare och att man kan bedriva modern forskning och utveckla nya områden som skalpakupunktur, elakupunktur, ny användning av örtmediciner, etc. Nackdelen är att akupunktur har reducerats till att behandla problem i rörelseapparaten med standardrecept men överallt som tur är.

Många av dem som lärde sig akupunktur i Europa på 50 och 60-talet i Morant och japansk akupunkturs anda kom att betrakta TCM som något som kommunisterna hade manipulerat och gjort till en materialistisk lära. Nu är TCM den dominerande modellen i västvärlden mycket p.g.a. att det är en modell som är lätt att begripa. Den är mycket didaktisk och utvecklades just med tanke på att man skulle undervisa stora grupper och den ger en väldigt bra överblick och är ett systematiskt system för att analysera information. Den lägger tonvikten på utfrågning som kompletteras av puls och tungdiagnostik. TCM bygger på klassiska texter samt innovationer som är gjorda i modern tid.

Debatten har rasat i Europa under 70- och 80-talet för och emot TCM där TCM anhängare hävdar att det är den enda rätta akupunktoren och att allt som kommer från Kina är det som gäller. En del blev som en slags "tcm

marxister" dvs. det finns bara en sanning. Motståndarna har varit lika hänfulla och använt just en sådan terminologi.

Men verkligheten är inte så svart och vit. Grunden i TCM är klassisk kinesisk medicin som har organiserats på ett visst sätt och som vi vet finns det flera modeller att arbeta efter inom den kinesiska medicinen. Se Volker Scheid "Chinese Medicin in contemporary China" för en detaljerad beskrivning av läget i Kina idag.

Sverige har inte varit något undantag på denna front som vi kommer att se i beskrivningen av de olika förbunden. Under nittiotalet har vi dock sett en klar vändning som först kom till uttryck i Storbritannien där de olika fraktionerna gick samman och kunde skapa en gemensam organisation där man uppskattade och tillät skillnaderna så att även japansk, vietnamesisk, koreansk och europeisk akupunktur kan ha lika berättigande. I USA där kineserna till en början styrde blev TCM och örtmedicin helt dominerande.

Hösten 1981 startar Martin Måsviken och Miguel Rodriguez "Swedish International Acupuncture School (SIAS)". De hade kommit i kontakt med akupunktur på Naturmedicinska Fackskolan och ville lära sig mer men eftersom det inte fanns någon längre utbildning i Sverige startade de en egen utbildning. Intresset var mycket stort och det blev två klasser direkt vid start. Den ena gruppen undervisades av Peter Weisflog från Tyskland. Han hade levt tio år i Japan där han hade utbildat sig till akupunktör. Han pratade dessutom svenska. Han undervisade i japansk akupunktur som framförallt grundar sig på analys av meridianer, fem element, puls och palpation av bl.a.

buken. I detta system pratar man om överskott och brist, men inte så mycket om patogena faktorer eller analys av problemet utifrån 8 reglerna eller zangfu. Det är en mycket subtil behandlingsmodell som kräver väldig fingertoppskänsla av utövaren. Nålen förs in mycket ytligt med hjälp av ett rör eller hålles mot punkten och patienten ska inte uppleva någon smärta. Läkaren känner när qi kommer till nålen. Patienten upplever qi snarare som en slags rysning längs meridianen. Den japanska akupunkturen hade inte blivit utsatt för någon ideologisk rensning och var mycket mer trogen den ursprungliga akupunkturen.

Den andra läraren var Koumiko Holm som hade studerat vid "Meiji Acupuncture College" i Japan. Hon undervisade också i japansk akupunktur enligt ovan.

Starten blev japansk akupunktur men båda dessa lärare hoppade av pga. konflikter med ledningen, Koumiko efter första året och Peter efter andra på en treårig utbildning. Flera av Peters elever bad Peter komma tillbaka och de fullföljde utbildningen i egen regi. Några elever på Peters kurs var bl.a. Karl Söderberg, Hans Furberg och José Diaz Palma.

Ersättare för Koumiko blev Jack Reithoven som var läkare från Holland. Han var utbildad i Kina och hans undervisning präglades också mycket av hans bakgrund som läkare. Han började undervisa vårterminen 1983 och

första gruppen var klar till julen 1985. Därefter hoppade han av och startar sin egen skola där tre grupper utbildades från 1986 till 1991. Några elever på Koumikos kurs var Jan Lindborg och Reijo Pöyhönen. Reijo var en av dem som avslutade hans kurs.

Reithoven representerade TCM traditionen och det blev ett tvärt kast för dem som hade börjat med japansk akupunktur. Några av oss blev missnöjda och bytte till den lärare som blev Peter Weisflogs ersättare Dr. José Luis Padilla Corral från "Escuela Neijing" i Madrid. Padillas första föreläsning ägde rum i maj 1983. Nackdelen var att han bara pratade spanska men Miguel Rodriguez gjorde ett fantastiskt jobb som tolk. Den första gruppen var klar 1986 och några elever var Per Tollefeldt, Margareta Andér, Karl Söderberg, Hans Furberg, Jan Lindborg, Olle Högman, Eira Salmi, Doris Lindström, José Diaz Palma, Cathrine Persson och Eva Maria Pettersson

Padilla var från början elev till Dr Perall från Spanien liksom Escribano som också föreläste på SIAS. Perall var psykiatriker precis som Padilla och han hade studerat akupunktur i Paris. Han hade med andra ord starka influenser från den sammansmältning av olika influenser som den Europeiska akupunktoren stod för. Perall lade tonvikten vid de fem elementen och hur det mentala och känslomässiga influerar de inre organens funktioner. Detta är också kännetecknande för Padillas undervisning. Padilla besökte också Kina, Korea och Japan för kliniska studier.

Padilla baserade sin undervisning framför allt på de fem elementen och vikten av de psykologiska mekanismerna bakom sjukdomar, men han förde också in personlig utveckling, gruppsykologiska övningar, shamanism, meditation i sin undervisning, en modell som Miguel Rodriguez senare tar över när han självbörjar undervisa 1994.

Padilla var intelligent och begåvad och en riktig scenkonstnär. Så här skrev en journalist på Insidan i Dagens Nyheter 1989: "En lektion med honom är något av en teaterföreställning. Uppmärksamheten hos åhörarna är lika total som på ett genrep. Dr Padilla, i långt svart hår och grått skägg, med en fotsid inkaponcho mot vinterkylan, likt en japansk zenmästare, ömsom i fullständig koncentration med sin intensiva energi som en riktad laserstråle, ömsom uppsluppen och latinsk, berättande anekdoter och ekivoka historier som får alla att skratta."

Det man kan säga till hans nackdel är att han svävade ut och lade in tolkningar i t.ex. kinesiska tecken som var rena fantasier. Han undervisade i Sverige fram till 1993.

I april 1982 tog SIAS hit tre lärare från "Ecole Europeen d'Acupuncture (EEA)", Jean Schatz, Claude Larre och Elisabeth Rochat de la Valle. Den förstnämnda var läkare och grundaren av EEA och de två andra var

sinologer. Jean Schatz (d.1984) som var ordförande i SIA och som räknade bland sina lärare Soulie de Morant, Duron, Niboyet, Laville-Mery, Lavier, Nishizawa, Yanagiya, Okabe, Leung Kok-Yuen och Wu Wei-ping, har med andra ord influenser från kineser verksamma på Taiwan och japansk akupunktur både genom indirekt och direkt förmedling och sammanfattar på så sätt en synkretism som många Europeiska akupunktörer, från Soulie de Morant och framåt har stått för.

Schatz var en mycket skicklig kliniker, men inte lika briljant pedagog. Han bildade EEA på sjuttioalet tillsammans med ovan nämnda sinologer och tillsammans började de resa runt i hela världen för att föreläsa om traditionell kinesisk medicin. Efter hans död fortsatta Claude Larre, som var jesuit präst, och specialiserad i daoism och hans kollega Elisabeth Rochat de la Vallé sin mission av att sprida kunskaper om kinesisk medicin direkt ur klassikerna. Larre dog 2002 medan Elisabeth fortsätter detta viktiga arbete.

Deras första föreläsning i april 1982 ägde rum i källaren på hotell Malmen vid Medborgarskolan i Stockholm. Det var nog en av de mest välbesökta föreläsningarna i akupunktur på hela 80-talet. Närmare hundra människor hade samlats. Föreläsningen pågick tre dagar och blev något kaotisk p.g.a. att tolken inte förstod någonting av kinesisk medicin. Intresset hade dock väckts och de fortsatte att komma tre till fyra gånger per år fram till våren 1985. Jan Lindborg blev deras tolk och senare svensk representant för EEA. Han lärde känna dem i Paris 1979. Från hösten 1985 började de föreläsa genom Föreningen för Traditionell Orientalisk medicin, kultur och filosofi (FTOMKF grundad 1984) och sen SFTKM fram till 1990.

Elisabeth Rochat kom tillbaka 1993 och har sedan dess föreläst två gånger per år i Akupunkturakademiens regi, vilket troligtvis gör henne till den lärare som har bedrivit undervisning i Sverige allra längst. Hennes påverkan har varit mycket stor på många akupunktörer och den präglar undervisningen både på Akupunkturakademien och Svenska TCM skolan.

1983 slår man ihop Berglövs skola och SIAS. Berglöv tar med sig Jeremy Ross som startar en treårig utbildning. Eleverna tar sin examen 25 oktober 1986. Ross hoppar av skolan och startar sin egen utbildning under namnet Svenska Institutet för Alternativ Medicin, SIAM, som han driver fram till 1996. Han hinner utbilda sex grupper under sin tid i Sverige. Birgitta Pettersson som administrerat skolan tar över den när grupp sju startar och hon anställer Peter Torssell som lärare. Anita Cohen var i många år tolk åt Jeremy.

På SIAS uppstår det en kris 1986 mellan Berglöv, Måsviken och Rodriguez. Skolan går i konkurs och Måsviken tar ensam över hela skolan med Ross och Lilleba Olssen (numera Ankers) som lärare. Lilleba undervisar en egen grupp med Jeremy som stöd och när den gruppen är klar 1987 upphör SIAS. Peter Torssell är en av eleverna.

1987 startar Miguel Rodriguez en egen skola med Padilla som huvudlärare. Namnet blir Nei Jing Akademien efter Padillas skola Nei Jing i Madrid.

Escribano och Perall undervisar på skolan dvs tre spanska läkare och Miguel tolkar. Escribano var mycket influerad av van Nghi och undervisade en egen grupp i slutet av 80-talet. Perall gav olika kurser men hade ingen egen grupp. 1993 upphör samarbetet med Padilla som alltmer blivit en mystiker och excentriker. Efter Padilla kom Dr Chen Ken från Kina och arbetade ett år på Nei Jing.

Jan Lindborg, Per Tollefeldt, Olle Högman och andra träffade Chen Ken sommaren 1986 i Beijing när vi praktiserade akupunktur där. Han var väldigt olik de flesta andra genom sin väldiga öppenhet och förmåga att kommunicera med oss västerlänningar. Han var örtdläkare och vi tog honom till Sverige 1987 för undervisning i örtmedicin i SFTKM regi. Han kom tillbaka flera gånger i förbundets regi och genomförde den första utbildningen i kinesisk örtmedicin i Sverige. Av de elever som gick utbildningen och som har fortsatt med kinesisk örtmedicin kan nämnas Jan Lindborg, Reijo Pöyhönen och Per Tollefeldt.

Chen Ken slutade undervisa 1994 på Neijing Akademien och sedan dess har Miguel Rodriguez själv tagit över stora delar av undervisningen. Han säger själv att han är mest influerad av Padilla och Perall. Från Padilla har han fortsatt traditionen att eleven inte bara ska lära sig akupunktur utan också självutveckling genom psykoterapeutiska övningar, meditation och shamanism.

1990-talet - Blomningsfasen

Under nittiotalet ökar användningen av akupunktur enormt i Sverige till stor del för att allt fler forskningsrapporter bekräftar att akupunktur är effektivt för en rad åkommor. 1984 godkände Socialstyrelsen användandet av akupunktur inom sjukvården vid kroniska smärttillstånd som ett komplement till övriga metoder baserad på medicinska diagnoser. 1991 presenterar professor Sven Andresson en utredning om akupunktur och sensorisk stimulering och han rekommenderade att man även kan använda akupunktur för behandling av perifera cirkulationsstörningar, astma, drogberoende och illamående. 1993 meddelar Socialstyrelsen att några utbildningskrav inte längre gäller (dessförinnan krävde man två veckor), utan verksamheten skall baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet vilket betyder att om det finns evidens för att ett symtom eller sjukdom, genom genomförda studier, kan dessa behandlas med akupunktur. Sjukgymnaster, sjuksköterskor och läkare organiserar sig i egna förbund.

Den första skolan som etablerar sig på nittiotalet är Akupunkturakademien som startar i januari 1991 i Uppsala under namnet Nordiska Akupunkturskolan. Initiativet till skolan togs av Carl-Erik Lönnblom som då var ordförande i KAM. Carl-Erik var också sekreterare i SATCM (se nedan)

Carl-Erik tyckte att det borde finnas en bra akupunkturskola med svenska lärare (Den enda skolan som fanns vid den här tiden var Neijing Akademien

som hade Padilla som huvudlärare) som både kunde erbjuda basmedicin och akupunktur baserad på traditionell kinesisk medicin. SFAS höll på att lägga en standard för akupunkturutbildning och basmedicin som skulle ge titeln diplomerad akupunktör. Carl-Erik föreslog att Jan Lindborg och professor Jan Westman vid Uppsala universitet skulle ansvara för utbildningen och dess innehåll. Skolan skulle drivas i SF AS regi, men Miguel Rodriguez protesterade eftersom en skola driven i förbundets regi skulle snedvrída konkurrensen. Styrelsen gick på hans linje och istället startade skolan i privat regi. Akupunkturakademien växte snabbt och flyttade till Stockholm 1995. Peter Torssell kom in som lärare 1997 när skolan började ett samarbete med SIAM som hade blivit av med sin lärare Jeremy Ross som Peter ersatte. Sommaren 1998 bestämde Akupunkturakademien och SIAM att gå skilda vägar och istället blev Peter Torssell in som studierektor och lärare i Akupunkturakademien. Peter är författare till boken Kinesisk Kostlära som tar upp hur man kan använda föda som en behandlingsmetod inom kinesisk medicin.

Akupunkturakademins största ledstjärna har varit Elisabeth Rochats undervisning ur de klassiska texterna vilket genomsyrar skolans grundfilosofi. Det kliniska arbetet har genomsyrats av den synkretism som nämnts ovan. Dr Elisa Liao från Kina blev en mycket viktig medarbetare i skolan från 1999. Hon är både utbildad i västerländsk medicin, akupunktur, örtmedicin, tuina och kostlära. Hon växte upp med kinesisk medicin och har berikad den kinesiska medicinen i Sverige med att genröst dela med sig av sina kunskaper och etablerat värdefulla kontakter med Kina som bl.a. lett fram till att svenskar blev de första i världen som kunde ta en Bachelor examen i kinesisk medicin i Kina genom att kunna studera hemifrån och i Kina. De tog sin examen 2005.

Reijo Pöyhönen startade Svenska TCM-skolan 1992 (nu Svenska Institutet för Kinesisk Läkekonst) med början i Göteborg och sen Malmö, Stockholm, Mora och nu Falun. Reijo är författare till boken Traditionell Kinesisk Medicin och har också sammanställt en frågebänk till Svenska Akupunkturförbundet. Skolan var i huvudsak TCM baserad och har haft ett nära samarbete med Chinese Academy of TCM i Peking. Reijo är också mycket influerad av Elisabeths föreläsningar ur de klassiska texterna vilket med åren har förändrat undervisningen mot mer klassiskt tänkande.

1992 startar Jian Shi skolan av Jens Starborg i Göteborg och har förutom akupunktur också undervisat i Shiatsu, qigong och örtmedicin.

1997 startade Wuxing skolan i Umeå av Kerstin och Göran Widing som baserar sig på Dr Peralls undervisning där de fem elementen är grunden samt psykets påverkan på de inre organen. Perall utvecklade en apparat för diagnos och behandling som utgör en del av undervisningen.

År 2000 startade Louis Womack Södra Skolan för Kinesisk Medicin i Lund som är en TCM baserad skola som också har utbildning i kinesisk örtmedicin.

Mellan 2003 och 2005 studerade 16 personer varav 12 från Sverige vid Jiangxi Universitetet i Nanchang i södra Kina till en examen som läkare i traditionell kinesisk medicin (Bachelor of Chinese Medicine, B Chin Med) vilket endast ett fåtal universitet i Europa kan erbjuda. Det var ett pilotprojekt godkänt av utbildningsministeriet där det nya var att vi kunde tillgodoräkna oss den utbildning vi redan hade och komplettera det som fattades vilket framförallt var örtmedicin och sjukdomslära. Jan Lindborg, Reijo Pöyhönen och Peter Torssell var samordnare.

Det finns även andra mindre skolor som inte är godkända av Svenska Akupunkturförbundet pga. otillräcklig dokumentation eller andra skäl. För att bli godkänd måste skolorna följa förbundets kursplan samt att huvudlärarna måst ha godkänd utbildning och minst tio års klinisk erfarenhet.

Historisk överblick av förbunden

Nu 2006 har vi endast ett förbund för traditionell kinesisk medicin, Svenska Akupunkturförbundet – Traditionell Kinesisk Medicin – TCM, men vägen dit har varit brokig.

1979 grundas "Swedish Academy of Traditional Chinese Medecine", SATCM av elever från Chinese Acupuncture School of Hongkong i Halmstad och elever från Stephan Tomacs skola. De första medlemmarna var Alf Andersén, Lars-Olof Berglöf, Christer Edman, Tom Falkinger, Mats Fredland, Åke Hansén, Maths Johansson, Mats Jonsson, Dan Jörgensen, Per-Olov Sävström, Kjell Söderlund, Olof Söhr, Örjan Öhrn, Carl Linusson, Carl-Erik Lönnblom, Ingvar Mellqvist, Ray Nepaul, Wilhelm Jülke, Lis och Henry Seiden. Ray Nepaul var dess första ordförande. Syftet med Akademin var att höja kompetensen. Det fanns en hotbild om att akupunktur skulle förbjudas och därför bestämde man sig för att dokumentera sina behandlingar och resultat. De som lyckades publicera en rapport och som blev godkänd av läkaren Wilhelm Jülke fick titeln "Doctor of Acupuncture" SATCM som fick användas efter en dom i Stockholms tingsrätt. Man etablerade också en kontakt med "International Medical Alliance" i Paris och dess ordförande kom till Sverige och höll kurser med medlemmarna.

På initiativ av SATCM bildades Svenska Akupunkturförbundet SAF 1981 som var öppet för medlemmar som inte ville forska. Så småningom fick SAF en egen styrelse som bestod av Lars-Olof Berglöf, Niklas Eklund och Anders Sannemo. Under 80-talet blev det populärt att åka till Sri Lanka och utbilda sig hos Anthon Jayasuria och många anslöt sig till SAF eller Svenska Naturmedicinska Sällskapet, SNS som var kopplade till Naturmedicinska Fackskolan. Senare etablerade Sri Lanka eleverna ett eget förbund "Scandinavian Foundation" som leddes av Jan Wardström och Sven-Erik Jacobsson.

1983 omvandlades SATCM till Svenska Akupunktursällskapet, SAS för att kunna vara med i Kommittén för Alternativ Medicin, KAM.

Den 19 november 1983 samlades ett 50-tal personer till ett möte för att bilda Föreningen för Akupunktorens utövande. Styrelsen bestod av Urban Stensson, Jan Albin, Agneta Larsson, Gunilla Tuver, Eva Marie Christersson. Lillemor Stareng, Per Sandberg, Britta Marklund, Olle Högman och Paul de Susini. Av någon anledning blev det inte någon fortsättning.

I september 1984 bildades Föreningen för Traditionell Orientalisk Medicin, Kultur och Filosofi av Jan Lindborg, Doris Lindström, Olle Högman, Per Tollefeldt, Staffan Nordin, Karl Söderberg och Maria Clason. Man hade 35 medlemmar till att börja med och syftet var att främja kinesisk medicin i olika former från hela orienten och inte låsa sig vid en modell. 1985 gav man ut två häften, en översättning av kapitel 1 Suwen och ett häfte om kost och kliniska fall. 1986 bytte man namn till Svenska Föreningen för Traditionell Kinesisk Medicin, SFTKM för att man ville profilera sig som ett yrkesförbund.

1986 bildade elever till Jeremy Ross Svenska Föreningen för Kinesisk Medicin, SFKM vars ordförande blev Tony Hjortberg. Förbundet ville till en början inte förena sig med SFTKM som av Jeremy kallades för det "franska förbundet" och som inte var renlärt TCM eftersom vi hade inflytande från Elisabeth Rochats undervisning i klassiska texter och en del av oss inflytande från Japansk akupunktur men 1989 förenas de två till SFTKM.

1986 bildades också Svenska federationen av akupunktursällskap SFAS och som bestod av SFTKM, SFKM, SAF, SAS och Svenska Naturläkarförbundet SNF. Ordförande blev Jan Lindborg, sekreterare Ing-Marie Lagerström och kassör Carl-Erik Lönnblom. SFAS utarbetade gemensamma regler för utbildning i akupunktur och skolmedicin vilket ledde fram till ett "register för kvalificerade akupunktörer" där man också hade gemensamma hygienföreskrifter vilket resulterade i ett avtal med blodgivarcentralerna som innebar att patienter som gick hos dessa akupunktörer hade möjlighet att lämna blod. Det fanns också en förhoppning om att SFAS skulle resultera i ett yrkesförbund men det fanns motsättningar mellan de som var utbildade på 70-talet och de som var utbildade på 80-talet där de senare ansåg att många från 70-talet, speciellt de som var utbildade på Sri Lanka, hade för lite kunskaper i kinesisk medicin. SFTKM och SFKM slås dock ihop 1989. SAS och SAF slås ihop 1995 till SAF och vid det laget hade SFAS lagts ned och ersatts med ett samarbete via KAM där också en skolgrupp hade bildats ASG. Misstroendet mellan SFTKM och SAF kvarstod dock trots att man hade klara regler för utbildning, som började gälla 1992 (?), och en "farfarsregel" som gällde för de som varit yrkesverksamma i 10 år vilket innebar att man inte var tvungen att sätta sig på skolbänken igen för att komplettera sin basmedicin. Däremot fick Sri Lanka utbildade gå kompletteringskurser i TCM hos Jeremy Ross. Det fanns dock ett flertal personer i de båda förbunden som såg fördelar med att slå ihop dem vilket till slut lyckades 1999 då Svenska Akupunkturförbundet – Traditionell

Kinesisk Medicin – TCM bildades. Förbundet har sedan tillsammans med skolorna uppdaterat och fastslagit minimikrav på kursplaner, utbildningstimmar, etiska regler och kriterier på lärare och deras utbildning. Från och med 2007 kommer slutexamen på respektive skola hållas i förbundets regi med valda frågor ur den frågebank som Reijo Pöyhönen sammanställt åt förbundet. Förbundet ska också utföra kontroller på skolorna för att se att de efterlever de ställda krav som finns. Godkända skolor är för närvarande Akupunkturakademien, Jian Shi, NeiJing Akademien, Svenska Institutet för Kinesisk Läkekonst, Södra Skolan för Kinesisk Medicin och Wu Xing Skolan.

De personer som varit mest aktiva att driva fram en högre nivå på utbildning, ta fram kursplaner och en bättre standard är framförallt Reijo Pöyhönen, Jan Lindborg och Peter Torssell. När det gäller långt och troget arbete i förbunden finns det några nyckelpersoner som Mats Fredland, Carl-Erik Lönnblom, Örjan Öhrn, som varit med sen 1978 och Ing-Marie Lagerström.

Jan Lindborg är Studierektor vid Akupunkturakademien

Akupunkturakademien
Kloster 209
776 98 Garpenberg
Sverige

tel/fax: 0225-230 25
epost: info@akupunkturakademien.se
http://www.akupunkturakademien.se